

4

บทที่ 3

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ประจำ

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำ ต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นกิจการใดจะตัดสินใจลงทุน ย่อมหมายถึงว่าเขาจะต้องมีเหตุผลอย่างเพียงพอ ปัจจัยสำคัญที่จะมีอิทธิพลให้ฝ่ายจัดการต้องตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ประจำได้แก่

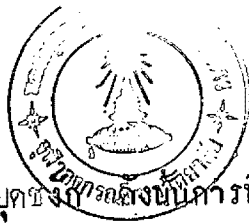
1. สินทรัพย์ประจำเดิมหมดอายุใช้งาน
2. สินทรัพย์ประจำเดิมล้าสมัย
3. เพื่อการขยายกิจการ
4. เพื่อปรับปรุงกิจการ
5. ความจำเป็น

สินทรัพย์ประจำเดิมหมดอายุใช้งาน

ในกรณีที่สินทรัพย์ประจำเดิมหมดอายุใช้งาน ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นที่ฝ่ายจัดการจะต้องจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่มาทดแทนเพื่อให้บริการ ให้การทำงานของกิจการนั้น ๆ ยังคงดำเนินต่อไป ความหมายของคำว่า "ทดแทน" (Replacement) ในทางการบัญชีแตกต่างกับความหมายของวิศวกร คำว่า "ทดแทน" วิศวกรไม่ได้หมายถึงการจัดหาเครื่องจักร เครื่องมือหรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายของเดิมมาแทนที่ของเก่าซึ่งหมดอายุการใช้งาน แต่หมายถึงการจัดหาสินทรัพย์ใหม่เพื่อขบวนการใหม่ ซึ่งมีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากกว่าของเดิม และการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้การดำเนินงานทางฝ่ายการเงิน ฝ่ายธุรกิจ ฝ่ายการผลิต ฝ่ายซ่อมแซมรักษา หรือฝ่ายอื่น ๆ ดีกว่าการใช้บริการจากสินทรัพย์ประจำเดิม¹

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำในกรณีนี้ กิจการจำเป็นต้องจัดหาสินทรัพย์ใหม่มาให้ได้

¹George A. Taylor, Managerial and Engineering Economy (New Delhi, Affiliated East - West Press PVT. Ltd., 1969.), p.7.

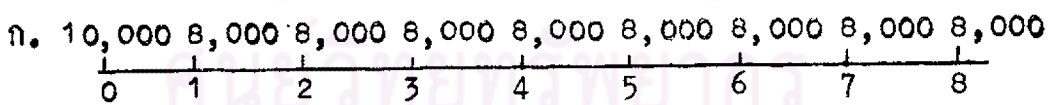
เพื่อให้การดำเนินงานของกิจการไม่หยุดชะงัก การพิจารณาการลงทุนประเภทนี้ จึงพิจารณาแต่เพียงว่า กิจการควรจะจัดหาสินทรัพย์ชนิดใด จึงจะให้ประโยชน์แก่กิจการมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามฝ่ายจัดการไม่ควรละเลยจนกระทั่งสินทรัพย์นั้นหมดอายุ ไม่สามารถใช้งานได้ อีกต่อไป ฝ่ายจัดการควรศึกษาอายุการใช้งานของสินทรัพย์ชนิดต่าง ๆ จากวิศวกรและควรวางแผนไวล่วงหน้า

การจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่นี้ กิจการมักจะนำสินทรัพย์ประจำชนิดต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับ แต่สินทรัพย์ที่ให้ประสิทธิภาพสูงในทางการเงิน (ต้นทุนต่ำ) อาจจะไม่มีประสิทธิภาพในแง่ของวิศวกรได้ ดังตัวอย่างที่แสดงข้างล่าง

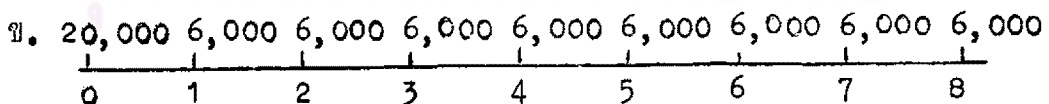
ตัวอย่าง 2 เครื่องจักร ก. สามารถซื้อในราคา 10,000 บาท มีต้นทุนในการใช้ดำเนินงาน คือ ค่าแรง ค่าเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซม และค่าอื่น ๆ ปีละ 8,000 บาท มีอายุใช้งาน 8 ปี มีราคาเศษ 2,000 บาท เครื่องจักร ข. สามารถใช้ในการดำเนินงานเช่นเดียวกัน ราคา 20,000 บาท มีต้นทุนในการใช้ดำเนินงานปีละ 6,000 บาท มีอายุการใช้งาน 8 ปี มีราคาเศษ 3,000 บาท²

ต้นทุนในการใช้เครื่องจักร ก. และ ข.

ราคาเศษ=2,000

ราคาเศษ = 3,000

ค่าใช้จ่ายในการใช้สินทรัพย์ ก. = 72,000 บาท

(Total out - of - pocket)

²George A. Taylor, loc.cit.

ค่าใช้จ่ายในการใช้สินทรัพย์ ข. = 65,000 บาท

เครื่องจักร ก. มีต้นทุนน้อยกว่าเครื่องจักร ข. แต่มีต้นทุนในการใช้งานสูงกว่าเครื่องจักร ข. ในกรณีนี้ เครื่องจักร ข. มีประสิทธิภาพสูงกว่าเครื่องจักร ก. ทั้งทางด้านวิศวกรรม และทางด้านการเงิน

จากตัวอย่างเดิม ถ้าสมมุติว่ากิจการนำเครื่องจักรทั้งสองนี้ไปใช้ในโรงงานซึ่งมีงานน้อย ทำให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าแรง ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมแซม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สำหรับเครื่องจักร ก. ลดลงเหลือปีละ 2,000 บาท และเครื่องจักร ข. ลดลงเหลือปีละ 1,500 บาท การเปรียบเทียบประสิทธิภาพทางด้านการเงิน กับทางด้านวิศวกรรมจะมีดังนี้³

ราคาเศษ = 2,000

ก.	10,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
	0	1	2	3	4	5	6	7	8

ราคาเศษ = 3,000

ข.	20,000	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	0	1	2	3	4	5	6	7	8

ต้นทุนในการใช้สินทรัพย์ ก. = 24,000 บาท

ต้นทุนในการใช้สินทรัพย์ ข. = 29,000 บาท

ในกรณีนี้ จะเห็นว่าเครื่องจักร ข. มีประสิทธิภาพทางด้านวิศวกรรม เพราะสามารถใช้ต้นทุนในการทำงานในแต่ละปีต่ำ แต่ไม่มีประสิทธิภาพทางด้านการเงิน เพราะมีต้นทุนในการใช้งานรวมกับต้นทุนในการจัดหาสูง

³ Ibid., p.8.

จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ในการจัดหาสินทรัพย์ประจำนั้น ควรจะพิจารณาให้ละเอียดทั้งสองด้าน ประสิทธิภาพทางด้านวิศวกรรมอาจจะถูกกระทบกระเทือน หรือเปลี่ยนแปลง เนื่องจากอัตราการจ่ายค่าแรงต่อชั่วโมง ต้นทุนของพลังงานไฟฟ้า ต้นทุนของสถานที่ตั้งเครื่องจักร หรือต้นทุนอื่น ๆ เพื่อให้สำเร็จวัตถุประสงค์ดังกล่าวฝ่ายจัดการต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ค่าเสื่อมราคา อัตราผลตอบแทน มูลค่าทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งจะได้กล่าวละเอียดในตอนต่อไป

การลงทุนเนื่องจากสินทรัพย์ประจำเดิมล้าสมัย

ในกรณีสินทรัพย์ประจำเดิมล้าสมัย เช่น เครื่องจักร หรือ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จะเป็นผลทำให้เกิดผลที่เกิดจากเครื่องจักรนั้นมีคุณค่า หรือไม่ทันสมัยเท่าที่ควร หรืออาจทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เพราะเครื่องจักรนั้นย่อมมีเทคนิคที่ล้าสมัย มีค่าซ่อมแซม ค่าสึกหรอ ค่าดูแลรักษาสูง ย่อมเป็นผลเสียหายต่อกิจการอย่างมาก เพราะไม่สามารถขายแข่งกับคู่แข่งอื่นได้ ถ้าสินทรัพย์ประจำเดิมล้าสมัยเป็นตัวอาคาร หรือ โรงเรือนต่าง ๆ อาจไม่จำเป็นต้องรีบควนจัดหา ถ้าสถานการณ์ในขณะนั้นยังไม่พร้อม เพราะไม่มีผลเสียหายต่อกิจการมากนัก นอกจากความไม่สะดวกสบาย ความไม่โอโง่งทันสมัย เป็นต้น

การจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่ เพื่อทดแทนสินทรัพย์ประจำเดิมซึ่งล้าสมัยนั้นมีทางเลือกอยู่ 2 ทาง คือ ควรจะลงทุน หรือไม่ลงทุน ในการเลือกทางเลือกจำเป็นต้องพิจารณาถึง

1. ต้นทุนที่ประหยัดได้ (Saving Cost)
2. เวลาที่เหมาะสมสำหรับการลงทุน (Timing of Replacements)

1. ต้นทุนที่ประหยัดได้ (Saving Cost)

ต้นทุนที่ประหยัดได้ เป็นการเปรียบเทียบต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ระหว่างสินทรัพย์ประจำใหม่ และสินทรัพย์ประจำเก่า เพราะการลดต้นทุนการผลิต และการดำเนินงานลง ย่อมหมายถึงว่าจะทำให้กิจการมีรายได้สูงขึ้น ตามเป้าหมายที่สำคัญของกิจการ

ค่าใช้จ่ายในการจัดหาสินทรัพย์ประจำประเภทนี้ อาจเรียกว่าค่าใช้จ่ายในการลดต้นทุน (Cost - Reduction Expenditures) หรือค่าใช้จ่ายในการเพิ่มรายได้ (Income - Expansion Expenditures)

เช่น บริษัทผู้ผลิตสปรกกระป๋อง พิจารณาจัดหาเครื่องป้อนวัตถุดิบชนิดใหม่มาแทนเครื่องป้อนวัตถุดิบชนิดเก่า เครื่องชนิดใหม่เป็นแบบกึ่งอัตโนมัติ (Semi - Automatic) สามารถป้อนวัตถุดิบได้เร็ว และมีปริมาณมากกว่าเดิม ทำให้บริษัทสามารถประหยัดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลงได้ ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องจักรนี้ จึงเท่ากับว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการลดต้นทุน และการที่ต้นทุนต่ำลงยอมทำให้กำไรสูงขึ้น หรือการจัดหาเครื่องจักรที่มีคุณภาพดีขึ้น มีเทคนิคทันสมัยขึ้น ทำให้สามารถผลิตสินค้ามีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ขายได้ราคาสูงขึ้น ทำให้มีรายได้สูงขึ้น เช่นนี้ เราอาจเรียกค่าใช้จ่ายนี้ได้อีกอย่างว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการเพิ่มรายได้

การพิจารณาต้นทุนที่ประหยัดได้ หรือต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ควรพิจารณาเฉพาะต้นทุนรวมแต่เพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการทำงานของสินทรัพย์นั้นด้วย

เช่น เครื่องจักร ก. เป็นเครื่องจักรเดิมที่กิจการกำลังใช้อยู่มีต้นทุนในการดำเนินงานปีละ 1,500 บาท ผลิตสินค้าได้ 1,500 หน่วย ต่อปี เครื่องจักร ข. เป็นเครื่องจักรที่กิจการกำลังพิจารณาจะจัดซื้อมีต้นทุนในการดำเนินงานปีละ 2,000 บาท สามารถผลิตสินค้าได้ปีละ 3,000 หน่วย ถ้าฝ่ายจัดการพิจารณาเฉพาะต้นทุนต่อปี เครื่องจักร ข. จะให้ต้นทุนสูงกว่าเครื่องจักร ก. แต่ถ้ามองการพิจารณาต่อหน่วยแล้ว เครื่องจักร ข. จะให้ต้นทุนต่อหน่วยต่ำกว่า แต่กิจการอาจจะไม่พิจารณาซื้อเครื่องจักร ข. ก็ได้ ถ้าในกรณีที่กิจการนี้สามารถขายสินค้าได้สูงสุดเพียง 1,500 หน่วยต่อปี กิจการจะต้องพิจารณาเครื่องจักรอื่น ซึ่งมีต้นทุนในการดำเนินงาน และการผลิตต่ำทั้งมีประสิทธิภาพดีกว่าเครื่องเดิม ก กำลังผลิตที่ 1,500 หน่วยต่อปี นอกจากว่ากิจการคาดว่าจะสามารถขยายตลาดได้อีกในอนาคต หรือการที่กิจการใช้เครื่องจักรใหม่ สามารถผลิตสินค้าได้คุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม สามารถขายได้ราคาสูงขึ้น จนคุ้ม หรือเกินเงินลงทุนที่เพิ่มขึ้น กิจการอาจจะเลือกเครื่องจักร ข.

2. เวลาที่เหมาะสมสำหรับการลงทุน (Timing of Replacement)

ในการจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่เพื่อมาแทนสินทรัพย์ประจำเก่าซึ่งล้าสมัยนั้น ควรพิจารณาเวลาที่เหมาะสมสำหรับการลงทุนด้วย ดังตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ใน ค.ศ. 1950 ประชาชนเป็นจำนวนมากประสบกับปัญหาว่าควรจะตัดสินใจซื้อโทรทัศน์ชนิด 21 นิ้ว ที่เพิ่งออกมาใหม่ แทนโทรทัศน์ชนิด 12 นิ้ว ที่เขากำลังใช้อยู่ หรือว่าเขาควรจะรอไปอีกจนกระทั่งโทรทัศน์สีซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างปรับปรุง ได้ทำสำเร็จเรียบร้อยและนำออกจำหน่าย

เพราะฉะนั้นจึงเป็นไปได้ว่า ในการเปรียบเทียบเครื่องจักร 2 เครื่องและผลปรากฏว่า เครื่องจักรใหม่ให้ผลเป็นที่พอใจมากกว่าเครื่องจักรเก่า แต่กิจการอาจยังไม่ตัดสินใจจัดหาแทนเครื่องจักรเดิม ด้วยเหตุผลที่ว่าจะมีเครื่องจักรชนิดใหม่ที่ดีกว่าผลิตขึ้นมาในอนาคตอันใกล้ ดังเช่นตัวอย่างข้างล่างนี้

ตัวอย่าง 3 บริษัท ก. ได้พิจารณาซื้อเครื่องสูบน้ำ ซึ่งจะมีอายุการใช้งานสูงสุดได้ 4 ปี ไม่มีราคาเศษ การประมาณผลตอบแทน พิจารณาลงภาณี ต้นทุนของเงินทุน 10 % เครื่องสูบน้ำเครื่องปัจจุบันใช้งานแล้ว 1 ปี⁴

ในการพิจารณาเครื่องสูบน้ำนี้ บริษัทมีทางเลือก 3 ทาง คือ
 ทางที่ 1 ไม่จัดหาเครื่องสูบน้ำใหม่จนกระทั่งอีก 3 ปีข้างหน้า
 ทางที่ 2 จัดหาเครื่องสูบน้ำในปีนี้ แล้วใช้งานครบ 4 ปี แล้วจึงจัดหาใหม่
 ทางที่ 3 รอไปอีก 1 ปี จนเครื่องสูบน้ำชนิดใหม่ออกจำหน่าย

ราคาเครื่องสูบน้ำทางเลือกที่ 2	=	23,600	บาท
ราคาเครื่องสูบน้ำทางเลือกที่ 3	=	20,000	บาท
ราคาเครื่องสูบน้ำเดิม	=	18,000	บาท

⁴Harold Bierman, JR., Ph.D. and Seymour Smidt, Ph.D. The Capital Budgeting Decision (5th ed; New York: The Macmillan Company, 1964), pp. 80-82

ตาราง 12 นี้จะแสดงการไหลของเงินสด (Cash Flow) ของทางเลือก ทั้ง 3 ทาง โดยใช้อัตราส่วนลด 10 % (ต้นทุนของเงินทุน)

ตาราง 12. เงินสดไหลเข้าตอนปลายปี* (จำนวนร้อย)

ทางเลือก	0	1	2	3	4	5	6	7	8
1	...	20	20	20	100	100	100	100	100
				[200]				[200]	
2	[236]	100	100	100	100	100	100	100	100
					[200]				[200]
3	...	20	100	100	100	100	100	100	100
		[200]				[200]			

ในวงเล็บแสดงถึงต้นทุนในการจัดหาเครื่องสูบน้ำ ตามทางเลือกทั้ง 3 ทาง และเมื่อหมดอายุการใช้งานของเครื่องสูบน้ำ

*ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เครื่องสูบน้ำ

ทางเลือกที่ 1 จะใช้เครื่องสูบน้ำเครื่องเก่าจนหมดอายุใช้งานแล้วจึงจัดหาเครื่องใหม่มาแทนในปีที่ 4 ของการใช้งาน หรือ เป็นปีที่ 3 ตามตาราง เพราะใช้งานไปแล้ว 1 ปี เครื่องเก่าให้ผลตอบแทนต่อบริษัท 2,000 บาทต่อปี และให้ผลตอบแทน 10,000 บาท ต่อปี เมื่อใช้เครื่องใหม่

ทางเลือกที่ 2 จัดหาเครื่องสูบน้ำมาทดแทนในปีที่ต้นที่ต้นทุนในการจัดหา 23,600 บาท ให้ผลตอบแทน 10,000 บาทต่อปี และเมื่อเครื่องสูบน้ำนี้หมดอายุใช้งานลง จะจัดหาเครื่องใหม่ (ที่มีเทคนิคใหม่) ซึ่งมีต้นทุนเพียง 20,000 บาท และให้ผลตอบแทน 10,000 บาทต่อปี เช่นกัน

ทางเลือกที่ 3 รออีก 1 ปี จนเครื่องสูบน้ำชนิดใหม่ออกจำหน่าย ต้นทุนในการจัดหา 20,000 และใช้จนหมดอายุ คือ 4 ปี แล้วจึงจัดหาเครื่องใหม่มาทดแทน ทางเลือกนี้ให้ผลตอบแทน 2,000 บาท ในปีแรก เพราะใช้เครื่องเดิม และให้ผลตอบแทน 10,000 บาท ในปีต่อ ๆ มา

การเปรียบเทียบการลงทุนของทางเลือกทั้ง 3 ทาง

ทางเลือกที่ 1

ค่าปัจจุบันของเงินที่ได้รับ 2,000 บาท

$$\begin{aligned} \text{เป็นเวลา 3 ปี} &= 2,000 \times 2.4869 \\ &= 5,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

ค่าปัจจุบันของเงินที่ได้รับในช่วง

$$\begin{aligned} 4 \text{ ปีหลัง (ปีที่ 4, 5, 6, 7)} &= (10,000 \times .6830) + \\ &= (10,000 \times .6209) + \\ &= (10,000 \times .5645) + \\ &= (10,000 \times .5132) \\ &= 24,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

ค่าปัจจุบันของต้นทุนในการจัดหา

$$\text{เครื่องสูบน้ำ } (20,000 \times .7513) = 15,000 \quad \text{บาท}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าปัจจุบันสุทธิของทางเลือกที่ 1} &= 5,000 + 24,000 - 15,000 \\ &= 14,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

ทางเลือกที่ 2

$$\text{ค่าปัจจุบันของเงินไหลเข้า} = 10,000 \times 5.3349$$

$$= 53,000 \quad \text{บาท}$$

$$\text{ค่าปัจจุบันของเงินไหลออก} = 23,600 + 20,000 \times .6830$$

$$= 37,000 \quad \text{บาท}$$

$$\text{ค่าปัจจุบันสุทธิของการเลือกที่ 2} = 16,000 \quad \text{บาท}$$

ทางเลือกที่ 3

$$\begin{aligned} \text{ค่าปัจจุบันของเงินไหลเข้า} &= (2,000 \times .9091) + (10,000 \times 5.3349) \\ &\quad - 10,000 \times .9091 \\ &= 46,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าปัจจุบันของเงินไหลออก} &= 20,000 \times .9091 + 20,000 \times .6209 \\ &= 31,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\text{ค่าปัจจุบันสุทธิของทางเลือกที่ 3} = 15,000 \quad \text{บาท}$$

จากการเปรียบเทียบค่าปัจจุบันสุทธิของทางเลือกทั้ง 3 ทาง อย่างคร่าว ๆ จะเห็นว่าทางเลือกที่ 2 ให้ค่าปัจจุบันสุทธิสูงสุด ทั้งนี้เพราะเงินสดไหลเข้าของทางเลือกที่ 2 สูงตั้งแต่ปีที่ 1 ในกรณีนี้ถ้าสมมุติว่า เมื่อซื้อเครื่องสูบน้ำใหม่มาแทนเครื่องสูบน้ำเดิม และสามารถขายเครื่องสูบน้ำเดิมได้เท่าราคาทุน คือ เท่ากับ $18,000 - 18,000 = 13,500$ บาท แล้ว ทางเลือกที่ 2 จะยังเป็นทางเลือกที่มีค่าปัจจุบันสุทธิสูงขึ้นไปอีก การที่เงินสดไหลเข้าสูงในปีแรก ๆ ย่อมเป็นผลดีต่อกิจการ ดังนั้นในกรณีนี้ทางเลือกที่ 2 จึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

การจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่มาทดแทนสินทรัพย์ประจำเก่าซึ่งล้าสมัยนั้น นอกจากจะพิจารณาต้นทุนที่ประหยัดได้ และ เวลาในการจัดหาสินทรัพย์มาทดแทนแล้ว ควรจะพิจารณาถึงความสามารถในการขยายตลาด แหล่งของเงินทุน ความสามารถของนายช่างผู้ดูแลเครื่องจักร อะไหล่ และวัตถุดิบสำหรับใช้กับเครื่องชนิดนั้น ๆ ด้วย เพราะถ้าเป็นเครื่องจักร ที่มีเทคนิคทันสมัยมาก อาจไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ หรือของสถานที่นั้น ๆ ก็ได้

สำหรับในประเทศไทย เนื่องจากเราเพิ่งจะเริ่มดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมได้ไม่นาน ปัญหาเรื่องสินทรัพย์ประจำหมดอายุใช้งาน หรือ ล้าสมัย สำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ จึงยังไม่ค่อยมี การทดแทน (Replacement) ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปการซ่อมแซมคือการเปลี่ยนแปลงพวกอะไหล่ (Spare Parts) ซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก และด้วยความเป็นบังคับ เพราะถ้าไม่จัดหาอะไหล่มาซ่อมแซม จะทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก ดังนั้นจึงไม่ได้มีการวิเคราะห์ หรือพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ทางด้านการเงิน โดยละเอียดแต่ประการใด

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำเพื่อขยายกิจการ

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำเพื่อขยายกิจการ เป็นการลงทุนจัดหาเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ ก่อสร้างโรงงาน หรือซื้อลิขสิทธิ์สินค้าบางอย่าง มาเพิ่มเติม เนื่องจากความต้องการในสินค้าประเภทที่กิจการกำลังดำเนินงานอยู่ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และกิจการมีกำลังผลิตไม่พอ

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำประเภทนี้ มีทางเลือกอยู่ 2 ทางคือ ควรจะลงทุนหรือไม่ลงทุน การพิจารณาเลือกทางเลือกทั้ง 2 ทางนี้คือ การเปรียบเทียบค่าอะไรที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต และต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในการจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่ กับค่าอะไรที่คาดว่าจะได้รับจากการไม่จัดหาสินทรัพย์เพิ่ม

การลงทุนเพื่อขยายกิจการ ต่างกับการลงทุนเพื่อการทดแทน คือ การลงทุนเพื่อขยายกิจการ เป็นการจัดหาสินทรัพย์ประจำมาเพิ่มเติม แต่การลงทุนเพื่อการทดแทนเป็นการจัดหาสินทรัพย์ประจำใหม่มาแทนที่สินทรัพย์ประจำเดิม แต่ทั้ง 2 กรณีนี้อาจจะเหมือนกันได้ถ้ากิจการต้องการขยายกำลังผลิต โดยการขายเครื่องจักรเก่าที่มีกำลังผลิตน้อย และจัดหาเครื่องจักรที่มีกำลังผลิตสูงกว่ามาแทนที่

งบประมาณการขาย และงบกระแสเงินสด เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจลงทุนประเภทนี้ เพราะถ้าความต้องการของตลาดมีเฉพาะในระยะเวลาด้านสั้น (Short Run) แล้วจะมีผลเสียหายต่อการตัดสินใจลงทุนของกิจการอย่างมาก ตัวอย่างข้างล่างนี้ เป็นการแสดงวิธีการตัดสินใจลงทุน ในการจัดหาสินทรัพย์ประจำมาเพิ่มเติมวิธีหนึ่ง

ตัวอย่าง 4 บริษัทแห่งหนึ่ง พิจารณาจะซื้อเครื่องจักรซึ่งไร่น้ำมันดีเซลมาเพิ่มเติมบริษัทมีเครื่องจักรซึ่งใช้ไอน้ำอยู่ 1 เครื่อง เครื่องจักรใหม่มีราคา 900,000 บาท เครื่องจักรเก่ามีราคาตามบัญชีขณะนี้ 670,000 บาท จะมีอายุการใช้งานได้อีก 5 ปี⁵

⁵ AICPA, Analysis for Purchasing and Financing Productive Equipment (Management Service Technical Study No.4, 1967), p.25.

งบกระแสเงินสดสำหรับเครื่องจักรเก่า (ใช้โอนน้ำ)
(จำนวนรอบ)

	1	2	3	4	5	รวม
รายได้ที่คาดว่าจะได้รับ	3,600	3,600	3,600	3,000	3,600	18,000
ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น:						
ค่าเช่าเพลิง	1,175	1,175	1,175	1,175	1,175	5,875
ค่าแรงงาน	250	250	250	250	250	1,250
ค่ายกเครื่อง	-	250	450	450	-	1,150
ค่าซ่อมแซม	325	250	175	100	50	900
ต้นทุนที่จะเกิดขึ้นรวม	1,750	1,925	2,050	1,975	1,475	9,175
เงินสดไหลเข้าสู่สุทธิ	1,850	1,675	1,550	1,625	2,125	8,825
ค่าเสื่อมราคา (ผลบวกของ หน่วยงานที่ลดลง)	1,900	1,520	1,140	760	380	5,700
รายได้ก่อนหักภาษี	(50)	155	410	865	1,745	3,125
ภาษีรายได้ 30% (จำนวนเต็ม)	(15)	50	125	250	525	935
เงินสดไหลเข้าหลังภาษี	1,865	1,625	1,425	1,375	1,600	7,890

งบกระแสเงินสดนี้จัดทำขึ้นตามงบประมาณค่าขายและงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ
จากงบกระแสเงินสดนี้จะไปคำนวณหาอัตราส่วนลดต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน
ของเครื่องจักรเดิมซึ่งใช้ไอน้ำ⁶

(จำนวนร้อย)

ปี	เงินสดไหลเข้า		อัตราส่วนลด 10%		อัตราส่วนลด 9%	
	ที่	หรือ (เงินสดไหลออก)	ตัวลด	จำนวนเงิน	ตัวลด	จำนวนเงิน
ต้นทุนของเครื่องจักร	0	(6,700)	1.0	(6,700)	1.0	(6,700)
เงินสดไหลเข้าสุทธิ						
หลังภาษี	1	1,865	.909	1,695	.917	1,710
	2	1,625	.826	1,342	.842	1,368
	3	1,425	.751	1,070	.772	1,100
	4	1,375	.683	939	.708	974
	5	1,600	.621	994	.650	1,040
ราคาสุดท้าย	5	<u>1,000</u>	.621	<u>621</u>	.650	<u>650</u>
รวม		<u>2,190</u>		<u>(39)</u>		<u>142</u>

อัตราส่วนลดของเครื่องจักรนี้ประมาณ 9.8 %

⁶ AICPA, loc.cit.

งบกระแสเงินสดสำหรับเครื่องจักรใหม่(ใช้วิธีเซด)⁷

(จำนวนร้อย)

	1	2	3	4	5	รวม
รายได้ที่คาดว่าจะได้รับ	3,600	3,600	3,600	3,600	3,600	18,000
ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น:						
ค่าซื้อเพลิง	850	850	850	850	850	4,250
ค่าแรงงาน	175	175	175	175	175	875
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	450	350	250	150	50	1,250
รวมต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	1,475	1,375	1,275	1,175	1,075	6,375
เงินสดไหลเข้าสู่สุทธิ	2,125	2,225	2,325	2,425	2,525	11,625
ค่าเสื่อมราคา	2,600	2,080	1,560	1,040	520	7,800
รายได้ก่อนหักภาษี	(475)	145	765	1,385	2,005	3,825
ภาษีรายได้(บันทึกให้เป็น						
จำนวนเต็ม)	(150)	50	225	425	600	1,150
เงินสดไหลเข้าหลังภาษี	2,275	2,175	2,100	2,000	1,925	10,475

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ AICPA, op.cit., p.26.

อัตราผลตอบแทนคือเงินลงทุน
ของเครื่องจักรใหม่ (ใช้วิธีเชล)⁸

	ปลายปีที่	เงินสดไหลเข้า		อัตราส่วนลด 9 %		อัตราส่วนลด 8%	
		หรือ (เงินสดไหลออก)	หรือ	ตัวลด	จำนวนเงิน	ตัวลด	จำนวนเงิน
ต้นทุนของเครื่องจักร	0	(9,000)		1.0	(9,000)	1.0	(9,000)
เงินสดไหลเข้าหลังภาษี	1	2,275		.917	2,086	.926	2,107
	2	2,175		.812	1,831	.857	1,864
	3	2,100		.772	1,621	.794	1,667
	4	2,000		.708	1,416	.735	1,470
	5	1,925		.650	1,251	.681	1,311
ราคาขาย	5	<u>1,200</u>		.650	<u>780</u>	.681	<u>817</u>
รวม		<u>2,675</u>			(15)		<u>236</u>

อัตราผลตอบแทนของเครื่องจักรนี้ประมาณ 8.9 %

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸ AICPA, loc.cit.

จากการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนของเครื่องจักรทั้ง 2 เครื่องนี้ จะเห็นว่าเครื่องจักรเก่าให้อัตราผลตอบแทนสูงกว่า 0.9 % ถ้าเรานำเงินสดไหลเข้าของเครื่องจักรทั้งสองมาเปรียบเทียบกันจะได้อังนี้

ตารางแสดงการเปรียบเทียบเงินสดไหลเข้า
เครื่องจักรใหม่ (ดีเซล) และเก่า (ไอน้ำ)⁹
(จำนวนร้อย)

ปลายปี ที่	เงินสดไหลเข้า(ออก)			อัตราส่วนลด 7%		อัตราส่วนลด 6%	
	เครื่องจักร ใหม่	เครื่องจักร เก่า	ผลต่าง	ตัวลด	จำนวนเงิน	ตัวลด	จำนวนเงิน
0	(9,000)	(6,700)	(2,300)	1.0	(2,300)	1.0	(2,300)
1	2,275	1,865	410	.935	383	.943	387
2	2,175	1,625	550	.873	480	.890	490
3	2,100	1,425	675	.816	551	.840	567
4	2,000	1,375	625	.763	477	.792	495
5	<u>3,125</u>	<u>2,600</u>	<u>525</u>	.713	<u>374</u>	.747	<u>392</u>
รวม	<u>2,675</u>	<u>2,190</u>	<u>485</u>		<u>(35)</u>		<u>31</u>

จากการเปรียบเทียบนี้จะเห็นว่าเครื่องจักรใหม่ให้อัตราผลตอบแทนในการลงทุนเพิ่มสูงกว่าการใช้เครื่องจักรเดิม เครื่องเดิม 6.5 % แต่ถ้าเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนของรายได้ ต่อเงินลงทุนของตัวเครื่องจักรใหม่เองแล้วจะให้อัตราผลตอบแทนน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะรายได้ที่เพิ่มขึ้น (เนื่องจากต้นทุนการใช้เครื่องจักรลดลง) มีอัตราส่วนน้อยกว่าต้นทุนของเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้น

บริษัทนี้จะตัดสินใจจัดหาเครื่องจักรใหม่หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าอัตราผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น 6.5% นั้น จะคุ้มหรือไม่กับความเสี่ยง กิจการจะเลือกใช้เงินทุนจากแหล่งใด มีต้นทุนเท่าไร

⁹AICPA, op.cit., p.28

และมีทางเลือกในการลงทุนทางอื่นที่จะให้ผลตอบแทนสูงกว่าหรือไม่

การลงทุนเพื่อขยายกิจการ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ประจำของธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทย ในปัจจุบันเพราะอุตสาหกรรมต่าง ๆ กำลังอยู่ในลักษณะฟื้นตัว เพราะการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล และความนิยมใช้สินค้าไทยมีมากขึ้น ดังนั้นการตัดสินใจลงทุนประเภทนี้นักธุรกิจควรจะสนใจเป็นพิเศษ เพื่อไม่ให้การตัดสินใจต่าง ๆ ผิดพลาดลงได้

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำเพื่อปรับปรุงกิจการ

การลงทุนประเภทนี้แตกต่างจากการลงทุนเพื่อขยายกิจการ และการลงทุนเพื่อจัดหาสินทรัพย์ประจำมาทดแทนสินทรัพย์เดิมซึ่งหมดอายุใช้งาน แต่คล้ายกับการลงทุนจัดหาสินทรัพย์ประจำมาแทนสินทรัพย์ประจำเดิม ซึ่งล่าสมัยเพราะจุดประสงค์ของการลงทุนประเภทนี้ เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางค่าเทคนิค (Technological Innovation) ต่าง ๆ ให้สินค้าเดิมที่มีอยู่แล้วมีคุณภาพดีขึ้น มีมาตรฐานทัดเทียมของคู่แข่งชั้น หรือปรับปรุงให้เหนือคู่แข่งชั้น เพราะการปรับปรุงไม่ทันคู่แข่งชั้น ทำให้ต้องเสียส่วนแบ่งของตลาดไป

การลงทุนประเภทนี้ต่างจากการลงทุนจัดหาสินทรัพย์ประจำมาทดแทนสินทรัพย์เดิมซึ่งล่าสมัย คือ การลงทุนนี้อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตสินค้าใหม่เพิ่มขึ้น อาจเป็นสินค้าที่มีผู้นิยมขายอยู่แล้วในตลาด หรืออาจเป็นสินค้าที่ยังไม่มีผู้ใดผลิตเลย การลงทุนในสินค้าใหม่อาจมีความมุ่งหมายหลายประการ นอกเหนือจากต้องการกำไร เช่น ผลิตขึ้นเพื่อเป็นองค์ประกอบของสินค้าเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อใช้ร่วมกัน เช่น บริษัทอนามันภัณฑ์ ตั้งโรงงานผลิตผ้าห่มผ้านามันซึ่งเดิมต้องสั่งจากต่างประเทศ หรือเพื่อผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แต่ใช้คนละชื่อ เพื่อให้ไปแบ่งส่วนของตลาด (Market Share) ของผลิตภัณฑ์ของผู้อื่น เช่น บริษัทผลิตผงซักฟอก สะบูผ้านามัน เป็นต้น

การพิจารณาทางเลือกของการลงทุนประเภทนี้ ใช้วิธีคล้ายคลึงกับวิธีที่กล่าวแล้วข้างต้นคือ ทำงบกำไรขาดทุนโดยคะแนน ทำงบกระแสเงินสด พิจารณาถึงต้นทุนในเรื่องการ

วิธีจัดการทางคานตลาด และต้นทุนการผลิตแล้วนำอัตราผลตอบแทนของทางเลือกแต่ละทาง มาเปรียบเทียบกัน ถึงแม้ว่าบางทีผลของการเปรียบเทียบจะไม่ใช่ที่น่าพอใจ แต่กิจการก็อาจตัดสินใจลงทุน เพื่อรักษาความเป็นผู้นำของตลาดหรือรักษาส่วนของตลาดเอาไว้ เช่น บริษัทฟอร์ด ก่อนจะนำรถบรรทุกเล็ก ชื่อ "เพียร์ร่า" เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการวิจัยตลาดเกี่ยวกับรสนิยมของผู้ใช้รถบรรทุกเล็กประมาณ 500,000 บาท และผลของการวิจัย (โดยการนำรถยี่ห้อต่าง ๆ รวมทั้งรถเพียร์ร่า คิว มาจอดเรียงให้ผู้ใช้รถบรรทุกเล็กจากเขตต่าง ๆ ในประเทศไทยวิจารณ์ และออกความเห็น) ปรากฏว่าไม่ใช่ที่น่าพอใจ เพราะผู้เข้าชมส่วนใหญ่ นิยมรถคัทสัน และรถโตโยตา ถึงแม้จะราคาแพงกว่ารถเพียร์ร่า แต่ดูแข็งแรง ทนทาน อะไหล่ราคาถูก และหาง่ายกว่า¹⁰ แต่อย่างไรก็ตามบริษัทฟอร์ดก็ยังคงนำรถเพียร์ร่า ออกจำหน่าย โดยใช้ราคา และรูปร่างเป็นแรงดึงดูด เพื่อรักษาส่วนของตลาดเอาไว้อย่างสุดความสามารถ

การลงทุนในสินทรัพย์ประจำควมจำเป็น (Degree of Necessity)

การลงทุนประเภทนี้แบ่งออกได้เป็น 2 จำพวก

1. การลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงภัยของสังคม
2. การลงทุนเพื่อปรับปรุงสวัสดิการ

การลงทุนทั้งสองแบบนี้ เป็นความจำเป็น เช่น มีกฎหมายบังคับเนื่องจากนโยบายรัฐบาล หรือเพื่อความปลอดภัยของพนักงาน การลงทุนประเภทนี้อาจพิจารณาทางเลือกว่าควร จะจัดหาสินทรัพย์ ก. หรือสินทรัพย์ ข. จึงจะให้ต้นทุนต่ำสุด แต่ไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงอัตราผลตอบแทนอย่างเคร่งครัด และกิจการมักจะกันเงินทุนไว้จำนวนหนึ่งแล้ว เช่น บริษัทเอสไอ แสตคนคาร์ก จะต้องมีเครื่องแยกน้ำมันออกจากน้ำ ก่อนที่จะปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล เมื่อเครื่องนี้

¹⁰ ผู้เขียนเป็นผู้หนึ่ง ที่ได้เข้าร่วมในการสำรวจตลาดเมื่อเดือนพฤษภาคม 2516 กับบริษัทวิจัยตลาดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งด้วย

หมคอายุไร่งาน บริษัทจะพิจารณาว่าควรจะจัดหาเครื่องนี้จากที่ใด หรือมีวิธีการติดตั้งอย่างไร
เปลี่ยนแปลงอย่างไรจึงจะประหยัดต้นทุนได้ แต่ถึงอย่างไรบริษัทก็ต้องจัดหาเครื่องนี้มาให้ได้ไม
ว่าจะใช้เงินทุนเท่าไร เพราะเป็นสวัสดิภาพของประชาชนส่วนรวม และความปลอดภัยของสัตว์
น้ำในทะเลซึ่งเป็นอาหารของประชาชน } ④

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย